

ORTA ÇAĞ AVRUPASININ ÖZELLİKLERİ

- Orta Çağ Avrupasında ; Roma Katolik Kilisesi, eğitim ve öğretimi tekeline aldığından bütün bilimsel gelişmeler kilisenin kontrolü altındaydı.
- Kilise, serbest düşünmenin önünde bir engel oluşturarak kendi ürettiği bilgiyi halka yaymış, bunun dışındakileri reddederek engellemiştir
- Kilisenin felsefesine karşı çıkanlar aforoz edilerek dışlanmıştı
- Avrupa'da toplum iki sınıfa bölünmüştü: Dini kullanarak oluşturulan sosyo-ekonomik yapıda ruhban ve aristokratların oluşturduğu birinci sınıf insanlar ve yoksul halkın oluşturduğu ikinci sınıf insanlar.
- Aydınlanmayla birlikte yükselen burjuvazi, yeni ekonomik alanlar açmış ve toplumda bir orta sınıfın doğmasına neden olmuştu.
- Feodalite; siyasal ve askerî gücü elinde bulunduran, toprağın mülkiyetine veya imtiyazına sahip olan bir senyörler (derebeyler) ile bu sınıfa bağımlı köleler sınıfının oluşturduğu idari düzendi
- Avrupa'da halk; soylular, rahipler, burjuvalar ve köylüler diye sınıflara ayrılmıştı
- Feodalite (derebeylik) XV. yüzyıldan itibaren yerini mutlak krallıklara bıraktı
- Dönüşümlerin yaşanmasında Coğrafi Keşifler, barutun ateşli silahlarda kullanılması, hümanizm (insancılık) ve sekülerleşme gibi gelişmeler etkili olmuştu
- Orta Çağ'da dış ticaret sınırlı olduğu için kapalı bir ekonomik politika izlenmiş ve halk sermaye birikimine sahip olamayarak fakirleşmiştir

Aforoz : Dinden Çıkarma

Enterdi: Toplu olarak dinden çıkarma

Endüljans : Af belgesi

Engizisyon : Kiliseye ait mahkemeler

Burjuva: Şehirlerde yaşayan tüccar orta sınıf

Hümanizm : İnsan ve doğa sevgisini esas alan felsefe

RÖNESANS

- XV. yüzyıldan itibaren İtalya'da ve daha sonra diğer Avrupa ülkelerinde hümanizmin etkisiyle ortaya çıkan, İlk Çağ'ın klasik kültür ve sanatına dayanan bilim ve sanat akımıdır
- din temelli baskıcı düşünceye bir başkaldırıdır
- Rönesans, daha çok edebiyat ve güzel sanatlar alanında görülen yenilik ve gelişme hareketidir

Nedenleri

- Matbaanın kullanılması ve okuma oranının artmasıyla doğru bilginin ulaşılabilir hale gelmesi
- Mesen sınıfı adıyla anılan sınıf sanat ve edebiyatla ilgilenerek başlamasında etkili olması
- Kilisenin baskıcı tutumu ve halkın kiliseye güveninin azalması
- Skolastik düşüncenin baskısına karşı çıkan aydınların yetişmesi
- Hümanist düşüncenin yayılması

Sonuçları

- Özgür düşüncenin temeli atıldı
- Skolastik düşünce terk edildi
- Pozitif düşünce bu sayede ortaya çıktı
- Reform hareketlerinin başlamasına zemin hazırladı
- Daha çok Avrupa'da etkili oldu Osmanlı Devleti ise Rönesans'tan fazla etkilenmedi
- Akılcı düşünce öne çıktı
- Birçok sanatçı, edebiyatçı ve bilim adamı yetişti

REFORM

- Yeniden düzenleme anlamına gelen reform, Yeni Çağ başlarında Avrupa'da meydana gelen dinî düzenlemeleri ifade etmektedir
- ilk olarak Almanya'da başlayan reform İngiltere, Fransa ve Kuzey Avrupa ülkelerine de yayılmıştır.
- Reformu başlatan kişi Katolik Kilisesi'ni eleştiren fikirleriyle öne çıkan Alman din adamı Martin Luther'dir

Nedenleri

- Matbaanın geliştirilmesi ve İncilin Avrupa dillerine çevrilmesi
- Katolik mezhebindeki bozulmalar
- Kilisenin halkı kendi zenginliği için yanlış yönlendirdiğinin görülmesi
- Rönesans dönemi düşünürlerinin halkı etkilemesi
- Kilisenin zenginliğine karşı halktaki fakirliğin tepkilere neden olması
- Endüljans, aforoz, enterdi, engizisyon, günah çıkarma gibi güç unsurlarıyla halkın mallarına el koyulması
- Kiliseye güvenin azalması

Reformun Sonuçları

- Eğitim, kilisenin etkisinden çıkartılarak laikleştirildi.
- Bilimsel çalışmalar hız kazandı.
- Hristiyanlıkta; Protestanlık, Kalvenizm, Anglikanizm gibi yeni mezhepler doğdu
- Avrupa'daki mezhep birliği bozuldu.
- Kilisenin mal varlığına büyük ölçüde el konuldu
- Katolik Kilisesi'ne ve din adamlarına olan saygı azaldı.
- Katolik Kilisesi kendini yeniden düzenledi
- Reform taraftarlarıyla karşıtları arasında uzun yıllar süren savaflara neden oldu.
- Protestanlık XVI. yüzyıl reform hareketine dayanan ve farklı kiliselerden oluşan Hristiyanlık anlayışı olarak yayılmaya başladı

NOT : "Rasyonalizm, (akılcılık) gerçeklerle ilgisi kopmuş birtakım dogmatik düşünce kalıplarının içine hapsolmeden, sorunlara akla, mantığa ve gerçeğe uygun çözümler aramak demektir. Rasyonel düşünce zamanla eğitim alanında da kendini göstermişti. Rasyonel düşüncenin ortaya çıkardığı felsefelerden birisi de pozitivizmdir. Pozitivizm, aydınlanmanın temel düşüncesi olan bireysel aklın, doğanın kontrolünün, modernitenin, egemenlik ve hukukun temellerini oluşturmuştur

NEWTONCU FİZİK VE BİLİM DEVRİMİ

- Newton, ışığın özellikleri üstüne yaptığı araştırmalarla gelişmiş bir teleskop icat etti. Yer çekimi kanunu üzerine çalışma yaparken yüksek matematiğin temeli olan kalkülüs formülü buldu.
- Newton, çağdaş anlamda bilimi kuran ve bilimsel düşünüşün en gelişmiş örneğini ortaya koyan bir bilim insanıydı. Evrensel çekim yasasını bulmanın ötesinde bilim ve felsefe arasındaki ilişkiyi de bugünün bakış açısıyla belirledi.

SEKÜLERLEŞME VE AVRUPADA ETKİSİ

- Sekülerizm, dinî olanın karşıtı anlamına gelmektedir
- Protestan ülkelerde ortaya çıkan bir düşüncedir
- Katolikliğe bir tepki olarak doğan Protestan söylem, beraberinde sekülerleşmeyi getirmiştir
- Sekülerizmde insan aklının dinî bağlardan ayrılması ve dinin bir vicdan meselesi hâline getirilmesi istenmiştir.
- Sekülerizmle din, kamu hayatından giderek ayrıştırılmış, kişiye özel hâle getirilerek manevi dünyanın inşasına kaydırılmıştır.
- Avrupa'da egemenlik kavramı ve bağımsızlık önem kazanmaya başladı
- Dinin devletler arasında farklı algılanması sonucunda Avrupa'da Otuz Yıl Savaşları yaşanması Sekülerleşmeyi hızlandırdı
- devletler arasındaki ilişkiler sekülerleşmeye başladı
- Kilisenin sahip olduğu bütün güçlere sınırlandırma getirildi
- Ulusal krallıklar ve ulus devletler ortaya çıktı

Not: Westphalia Barışı, Avrupa'yı dinî ve siyasi anlamda denge sistemine dayandırmak amacıyla yapılan ilk konferanstır.

MERKANTİLİZM VE BURJUVA SINIFI

- Merkantilizm, bir ülkenin zenginliğini, sahip olduğu altın ve gümüş gibi değerlere bağlayan, bu madenlerin dış pazarda satımını arttıran iç pazarda satımını engelleyen ekonomik doktrindir
- bir milletin ekonomik gücünü ve zenginliğini en üst düzeye çıkarmak amacını güden ekonomi modeli"dir
- Merkantilist anlayış, Coğrafi Keşifler sonrasında Avrupa'da ortaya çıkmıştır
- sömürgecilik yarışına girmelerinde merkantilist anlayış ön plandadır
- Feodal sistemin çöküşüyle özerkliği elinde bulunduran şehirlerde yaşayan burjuva sınıfı, zenginleşerek yönetimde ve ticarete söz sahibi olmuştur

AVRUPADA KIRDAN KENTE GÖÇ

XVI ve XVII. yüzyılda İngiltere ve İspanya'da ortaya çıkan veba gibi bulaşıcı salgın hastalıklar nüfusun azalmasına neden olmuştur. Kentlere göçün sebepleri şunlardır :

- Ölüm oranlarının Batı Avrupa'dan başlayarak Doğu Avrupa'ya doğru azalması nüfus artış oranlarının da yükselmesi
- Merkantilist ekonominin ticareti ön plana çıkarması
- Kentlerde köle nüfusundaki artış
- Teknolojik gelişmeler ile Tarımda insan gücüne olan ihtiyacın azalması
- Kırsalda yaşayan insanların işsiz kalınca kentlere göç etmek zorunda kalması

Not : Kentlerdeki nüfus artışı Sanayi İnkılabı'nın kaynağını oluşturdu

ASKERÎ VE TEKNOLOJİK ETKENLER

- XV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ateşli silahların etkin bir şekilde kullanılmaya başlanması Avrupa'da Askerî Devrim'in başlangıcı oldu
- Orta Çağ kale surları aşılabılır hâle geldi. Bu olay feodaliteyi zayıflattı
- hafif silahlı piyadeler ön plana çıktı
- piyadeler savaşların sonucunu belirlemeye başladı.
- Kaleleri daha güçlü savunmak, çapraz ateş gücünü sağlamak için yıldız şeklinde inşa edildi
- Zamanla Eski model tüfeklerin yerini önce fitilli sonra da çakmaklı tüfekler aldı.
- ordularda tüfekli piyade asker sayısı arttı
- Sömürgecilik çağının yaşanmasında Batı'nın askerî gücü etkili oldu
- Okyanus şartlarına uyarlanan carrackın (karak) yanı sıra caravel (karavel) denilen başka modelde gemiler uzak yolculuklara uygun hâle getirildi.
- XVI. yüzyılın ikinci yarısında devletlerin deniz gücünü oluşturmak için iki yolu vardı. Birincisi, kendi filosunu güçlendirmek, ikincisi ticaret gemilerini kullanmaktı
- Kalyonların geniş kargo kapasitesi ve seyir gücünün yüksek olması deniz savaşlarına ve ticarete yeni usulleri de beraberinde getirdi.

XVII VE XVIII. YÜZYILLARDA AVRUPA'DA DÜŞÜNCE ALANINDA DEĞİŞİMLER

Copernicus (1473-1543)

- Antik ve Orta Çağ ilminin evrenle ilgili yaklaşımlarının yanlış olduğunu iddia eden Polonyalı din adamı, matematikçi ve astronom Kopernik, Dünya'nın Güneş'in etrafında döndüğü tezinin öncülüğünü yapmıştır.
- Kendinden sonra gelen Kepler ve Galileo için esin kaynağı olmuştur
- Kopernik, evrenin Güneş merkezli olduğunu ve Dünya'nın döndüğünü bilimsel temellere oturtmuştur

Thomas More (1478-1535)

- Ona göre Toplumsal karışıklıkların temelinde eski feodal toprak düzeninin bozulduğu bulunmaktadır.
- Ütopya adlı eserinde özel mülkiyetin bulunmadığı toplumsal bir düzen tasarlayan More koyu bir Katolik Hristiyan olarak bu görüşünü dine dayandırmaktaydı.
- Eserinde Herkese imkân eşitliği tanınacak ve sınıfsız bir toplum düzeni oluşacaktı
- Ona göre yönetici, seçimle işbaşına gelmeli ve görevini kötüye kullanmadığı sürece işbaşında kalmalıdır. Savaş gerektiğinde savunma amaçlı yapılmalıdır
- Kadın erkek eşitliği, çalışma saatlerinin sınırlandırılması, temel eğitimin genel, parasız ve zorunlu olması, sağlık hizmetlerinin devletçe yerine getirilmesi, yaşlıların ve düşkünlerin devletçe gözetilmesi gibi görüşlerin öncüsü sayılır

Machiavelli (1469-1527)

- Machiavelli tek çıkar yol olarak hiçbir etik kurala bağlı olmayan ve sınırsız güç sahibi bir devlet yapısının yaşama geçirilmesini öne sürdü
- Machiavelli'ye göre hükümdar kendisini erdemli bir kişi olarak tanıtmalıdır ama gerektiğinde hiç de öyle davranmamalıdır

- Machiavelli'ye göre devletler arası ilişkilerde devlet, amacına ulaşmak için her yolu deneyerek sınırları içinde ve dışında güç kullanmalı ve hukuk dışı kurallara başvurmalıdır
- Eserinin adı "Hükümdar (Prens)"

Jean Jacques Rousseau (1712-1778)

- Rousseau "Toplum Sözleşmesi" adlı eserinde toplum düzeninin sözleşmelere dayandığını vurgulamakta ve devleti yüceltmektedir
- Kuvvetler ayrılığı ilkesini reddeder
- Rousseau, çoğunluğun iktidarından yanadır.

Immanuel Kant (1724-1804)

- Rousseu'nun Toplum Sözleşmesi eserinden etkilenecek yazdığı ve doğrudan siyaset konusunu işlediği "Sürekli Barış Projesi" adlı eserinde toplum sözleşmesini dönüştürerek ele alır.
- Kant'a göre doğa, insanları amaçlarına doğru götürürken evrenselleştirir.
- Temsilî sistem ve güçler ayrılığını işleyen cumhuriyetçi biçimi savunur
- Orta sınıfı savunur ve onları gerçek yurttaş olarak kabul eder

OSMANLI SOSYO-EKONOMİK YAPISINDA DEĞİŞİKLİKLER

EKONOMİNİN BOZULMASININ NEDENLERİ VE ALINAN TEDBİRLER

- Avrupadaki Merkantilist ekonomi, bol miktarda gümüş paranın kullanımı, gümüşün bolluğu fiyatların yükselmesine ve gelirin düşmesine neden oldu. Bu gelişmeler Osmanlı ekonomisinde paraya değer kaybetti ve enflasyonun yaşanmasına neden oldu
- Osmanlı para birimi akçedeki gümüş miktarının azalması enflasyona neden oldu.
- İlk etkili enflasyon 1593'te oldu ve bir akçedeki gümüş miktarı yarı yarıya indirildi ama maaşlar, aynı akçe miktarıyla ödendi.
- Gelişen savaş teknolojisi beraberinde devlete büyük bir ekonomik yük getirdi
- Ticaret yollarının değişmesi nedeniyle Osmanlı şehirleri ve ekonomisi büyük zarar gördü
- İç İsyanlar geleneksel idari ve mali yapıda büyük zararlara yol açtı.
- Darphanede çeşitli miktarda ve oranlarda sikkeler bastırıldı. Saraya ait altın ve gümüş içeren değerli eşyalar da darphanede eritilerek paraya çevrildi
- Devlet, savaşın yol açtığı kıtlık ve enflasyonu engellemek için geleneksel fiyat düzenlemesi olarak bilinen narh sistemine uygun olarak fiyatların kontrolünü sağladı.
- Kapitulasyonlar Sultan I. Mahmut Dönemi'nde sürekli hâle getirildi

ASKERÎ DEVRİM VE ATEŞLİ SİLAHLARIN GELİŞİMİ VE OSMANLI ORDUSUNUN FİNANSI İÇİN ALINAN TEDBİRLER

- Çin'de bir silah olarak ortaya çıkmadan önce barut, yanıcı ve gürültü çıkarıcı olarak uzun zamandan beri çeşitli amaçlarla kullanıldı.
- Barutun ateşli silahlarda kullanılması örneği XIV. yüzyılda Avrupa'da görüldü ve askeri devrim olarak kabul edildi
- Savaşlar büyük ölçüde savunmaya dayalı hâle geldi
- Piyade sınıfı önem kazandı
- Yeni teşkil edilen ordular çok daha iyi disipline edildi

- Bu gelişim Avrupa devletlerinin birçoğunun finansal ve askerî yapılarında da köklü değişiklikler meydana getirdi
- Tımar sisteminin bozulmaya başlamasıyla asker sayısında azalmalar yaşandı
- Tüfek kullanan piyade ihtiyacının artışıyla yeniçeri sayısı arttırıldı
- Bunun yanında sekban, sarıca ve levent gibi ücretli asker alımları arttırıldı.
- Ordunun masrafları için iltizam ve malikâne sistemine geçilerek toprak düzeninde özelleştirmelere gidildi.
- Osmanlı ordusu Avrupa'nın disiplinli ve donanımlı orduları karşısında etkisiz kalmaya başladı
- Kapı Kulu Ocaklarına kanunların dışında askerî alımların yapılması bu ocaklara bağlı asker sayısında artışa neden oldu
- Bu artış devlet hazinesine büyük yük getirdi
- Sekban ve sarıcalar, kapı kulları gibi ulûfe ile hizmet ediyorlardı ve maaşları ise vilayet beyleri tarafından ödenmeye başlandı.
- Celali İsyanlarının bastırılmasında sekban, sarıca adıyla anılan levent birlikleri görev aldı
- Sekban ve sarıca askerleri Anadolu halkından alınmakta olup daha önceleri levent adını taşıyan kişilerden oluşuyordu.

XVII VE XVIII. YÜZYILLARDA OSMANLI SAVAŞ EKONOMİSİ

- Olumsuz ekonomik koşullar Osmanlı maliyesine önemli bir yük getirmiş, devlet gelirlerinin büyük bir kısmının nakit üzerinden hazinede toplanması gerekliliğini doğurmuştur. Bu nedenlerden ötürü tımar sisteminin çözülmesi de kaçınılmaz olmuştur
- Mal ve ürün vergilerinin nakit alınması veya nakde çevirerek merkezî hazineye yollanması ve oradan da orduya maaş şeklinde ödenmesi mecburiyeti iltizam sistemini ön plana çıkarmıştır.
- İltizam sisteminde devlet, açık arttırma usulüyle fiyatını belirlediği iltizam bedelinin bir kısmını peşin olarak talep ederdi. Peşin para yatırarak iltizam alan mültezimlerin, önemli bir kısmı askerî sınıftan gelenlerden oluşurken bu şahısların yerini zamanla zengin tüccarlar ve tefeciler almaya başladı.
- İltizam alan şahıslara mültezim denilirdi.
- İltizam sisteminin hızla yaygınlaşmasının ana nedeni, devletin artan masraflarını karşılamak üzere mevcut vergi ve gelirlerin (para olmayan) hızla nakit paraya dönüştürme zorunluluğuydu.
- İltizam sistemi ile bütçe açıkları kapatılmış, masraflar da azaltılmıştı.
- Müsadere (el koyma), yeni vergilerin alınması ve mevcut vergi oranlarının artırılması, para taşıması (paranın içerisine başka ucuz madenler katma) gibi uygulamalara gidildi.
- XVII. yüzyıl sonunda malikâne sistemini uygulamaya başladı
- 1695 yılında "malikâne usulü" olarak adlandırılan sistem defterdarlık tarafından ilan edilen bir fermanla yürürlüğe girmiştir.
- Sistemin amacı sürekli değişen mültezimlerin fazla kâr sağlama amacıyla tahrip ettikleri vergi kaynaklarını yeniden canlandırarak sürekli hâle getirmek ve değişmez bir mültezime bırakmaktır
- Mukataa toprakları hızla malikâne mukataasına çevrildi.
- Malikâne sahiplerinin önemli bir kısmı İstanbul'da kalmaya ve mukataaları yasa dışı yollarla iltizama vermeye başlayınca sistem bozuldu
- Malikâne sistemi 1840'ta resmen kaldırıldı
- İç borçlanma demek olan Esham sistemine geçildi
- Merkezî otoritede zayıflama yaşandı. Bu zayıflamayla birlikte Ayan ve Eşraf denen mahallî aktörlerin ön plana çıkmaya başladı

Ders kitabımızdan yararlanarak ve canlı derslerde değindiğimiz noktalara dikkat ederek aşağıdaki soruları cevaplandırabiliriz.

- 1) Rönesans, Reform ve Coğrafi Keşifleri birbirini etkileme sırasına göre sıralayınız.
- 2) Avrupa'da kaçınıcı yüzyıl Akıl Çağı olarak isimlendirilir ve bu yüzyıla akıl çağı denmesinin nedeni nedir?
- 3) Avrupa'da bilim devrimini gerçekleştiren bilim insanları hangileridir?
- 4) Akıl Çağı düşünürleri kimlerdir?
- 5) Avrupa'da kaçınıcı yüzyıl Aydınlanma Çağı olarak adlandırılır?
- 6) Aydınlanma düşüncesi nedir?
- 7) Aydınlanma düşüncesine hangi bilim insanlarının fikirleri etki etmiştir?
- 8) Protestanlığın temel prensibi nedir?
- 9) Avrupa'da sekülerleşmeye etki eden gelişmeler nelerdir?
- 10) Osmanlı Devleti Rönesans'tan etkilenmiş midir?
- 11) Osmanlı Devleti Reform hareketlerinden etkilenmiş midir?
- 12) Osmanlı ekonomisinin bozulmasının nedenleri nelerdir?
- 13) Osmanlı Devleti XVII. yy (17) giderek ağırlaşan ekonomik krizden kurtulmak için hangi uygulamalara başvurmuştur?
- 14) Tımar sisteminin bozulmasının nedenleri nelerdir?
- 15) İltizam, Malikane, Narh, Mültezim, Mukataa kavramlarını açıklayınız.

CEVAPLAR

- 1) Coğrafi Keşifler, Rönesans, Reform
- 2) XVII (17) yy Avrupa'da Akıl Çağı olarak isimlendirilmektedir. Bilimin yeni kanunlar ortaya koymak için kullanılması, bu dönemin Akıl Çağı olarak adlandırılmasını sağlamıştır.
- 3) Galileo, Kepler, Copernicus ve Newton
- 4) Galileo, Kepler, Copernicus ve Newton
- 5) 18. yy Avrupa'da Aydınlanma Çağı olarak adlandırılmaktadır.
- 6) Bireyin özgürlüğünü esas alan bir felsefe hareketidir.
- 7) Copernicus, Machiavelli, Thomas Moore, Immanuel Kant ve Jean Jacques Rousseau
- 8) "Dinin esas kaynağı Tanrı'nın sözlerinden ibarettir. Buna havarilerin ve ilk Hristiyan azizlerin yorumundan başka bir şey katılamaz. Din ve ibadet herkesin vicdanına ait bir işittir." bu esaslar Protestanlık mezhebinin temel prensibini oluşturmuştur.
- 9) Reform hareketleri ve protestanlık mezhebinin temel esasları , Westphalia Antlaşması'nın kilisenin gücünü sınırlandırması ile ilgili hükümleri
- 10) Avrupa'da Rönesans hareketleri olduğu sırada Osmanlı yükselme devrini yaşamaktaydı. Bilim ve kültür anlamında Avrupa'nın ilerisinde olan Osmanlı devleti Rönesans hareketlerinden etkilenmemiştir.
- 11) Osmanlı devleti topraklarında yaşayan gayrimüslim halk ibadetlerini yaparken serbest bırakılmışlardır. Osmanlı devletinde dini hoşgörü olduğu için Reform hareketlerinden etkilenilmemiştir.
- 12) →Avrupa'daki merkantilist ekonomi anlayışı
→Osmanlı parasının değer kaybetmesi
→Gelişen savaş teknolojisinin devlete ekonomik olarak ağır yük getirmesi
→Ticaret yollarının yön değıştirmesi

→İç isyanlar

13)

- Müsadere(el koyma)
- Yeni vergiler alma
- Alınan vergilerin arttırılması
- Para içerisindeki değerli maden oranını azaltma(tağışış)
- İltizamı yaygınlaştırma

14)

- Tımarların, sipahiler dışında kimselere verilmesi,
- Tımarların saray görevlilerinin eline geçerek özel mülk veya vakfa dönüştürülmesi,
- Dirliklerin parayla alınıp satılır hale gelmesi,
- Sipahilerin çok para kazanma hırsı,
- Nüfusun hızlı artması,
- Enflasyon artışı ve paranın değer kaybetmesi,
- Sipahilerin ateşli silah eğitime ayak uyduramaması,
- Uzun süren savaşların yaşanmasıdır.

15) **İltizam:** Osmanlı devlet gelirlerinin bir bölümünün belli bir bedel karşılığında devlet tarafından kişilere devredilerek toplanması yöntemidir.

Malikane: İltizam sisteminde vergi toplama işi mültezim denilen kişilere belli bir süre için devredilirdi. Bu işin sürekli devredilmesine ise malikane sistemi denilmiştir.

Narh: Mal ve hizmet fiyatlarında devletçe tespit edilen üst sınırı ifade eder. Bu hem tüketiciyi hem üreticiyi korumaya yönelik bir uygulamadır.

Mültezim: İltizam sisteminde vergileri toplamakla görevli kişi

Mukataa: Geliri doğrudan devlet hazinesine giderdi. Bu toprakların geliri iltizam yoluyla toplanırdı.

!!!Sevgili öğrenciler paylaştığım notlar ders kitabı ve güncel yardımcı kaynaklardan yararlanarak hazırlanmıştır. Ders kitabından sayfa 65'e kadar sorumlusunuz. Notlara çalışmanız ve derste değindiğim sorulara bakmanız yeterli olacaktır. 1. ünite pdf notların tamamından ikinci ünite de ise ilk 8 sayfadan sorumlusunuz. 1. ünite pdf notunda aralara yorum soruları ekledim. 2. ünite de ise ilk 8 sayfayı görmüş olduğunuz bu not da tekrar düzenleyerek sonuna örnek soru ve cevaplar ekledim. Düzenli tekrar yaparak notlara bakarak ve verdiğim test ödevini yaparak sınavda başarı elde edeceğinize inanıyorum. Başarılar dilerim:))